

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	UNIVERSITATEA TEHNICĂ DIN CLUJ-NAPOCA, CENTRUL UNIVERSITAR NORD BAIA MARE
1.2 Facultatea	LITERE
1.3 Departamentul	ȘTIINȚE SOCIO-UMANE, TEOLOGIE, ARTE
1.4 Domeniul de studii	FILOSOFIE
1.5 Ciclul de studii	LICENȚĂ
1.6 Programul de studii / Calificarea	FILOSOFIE
1.7 Forma de învățământ	IF – învățământ cu frecvență
1.8 Codul disciplinei	FIL 18.00

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	ISTORIA FILOSOFIEI MEDIEVALE				
2.2 Titularul de curs	Lect. Dr. Dan-Viorel SISERMAN (dan.siserman@yahoo.de)				
2.3 Titularul activităților de seminar / laborator / proiect	Drd. Larisa CHIȘ (larisa.chis05@gmail.com)				
2.4 Anul de studiu	II	2.5 Semestrul	1	2.6 Tipul de evaluare	E
2.7 Regimul disciplinei	Categoriza formativă				DF
	Opționalitate				DI

3. Timpul total estimate

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	din care:	3.2 Curs	2	3.3 Seminar	2	3.3 Laborator	-	3.3 Proiect	-
3.4 Număr de ore pe semestru	56	din care:	3.5 Curs	28	3.6 Seminar	28	3.6 Laborator	-	3.6 Proiect	-
3.7 Distribuția fondului de timp (ore pe semestru) pentru:										
(a) Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe										15
(b) Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platforme electronice de specialitate și pe teren										12
(c) Pregătire seminarii / laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri										12
(d) Tutoriat										2
(e) Examinări										3
(f) Alte activități:										0
3.8 Total ore studiu individual (suma (3.7(a))...3.7(f)))						44				
3.9 Total ore pe semestru (3.4+3.8)						100				
3.10 Numărul de credite						4				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	• Nu sunt
4.2 de competențe	• Nu sunt

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	• Calculator și videoproiector
5.2. de desfășurare a seminarului / laboratorului / proiectului	• Calculator și videoproiector

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	C1 – Identificarea și aplicarea fundamentelor teoretice și istorice ale filosofiei Înțelegerea etapelor istorice ale filosofiei medievale, a tradițiilor patristice, scolastice și renașcentiste; identificarea continuităților și rupturilor dintre Antichitate, Evul Mediu și Renaștere. C2 – Ordonarea și formularea de idei, teme și probleme filosofice Capacitatea de a formula probleme specifice gândirii medievale: universalitățile, raportul rațiune–credință, natura sufletului, argumentele ontologice, teologia mistică. C3 – Identificarea prin gândire critică a punctelor tari și slabe ale unor soluții Analiza critică a argumentelor medievale (Anselm, Toma, Ockham, Scotus); evaluarea pozițiilor patristice, scolastice și renașcentiste în raport cu contextul lor istoric și doctrinar. C4 – Evidențierea cauzelor, principiilor și semnificațiilor acțiunilor umane Interpretarea fenomenelor culturale și religioase medievale prin concepte filosofice: providență, libertate, iluminare, ordine cosmică, ierarhii ontologice. C5 – Producerea și comunicarea de idei filosofice Elaborarea de analize istorico-filosofice, referate, comentarii de text și sinteze privind evoluția gândirii medievale. C6 – Mediere interumană și interculturală Înțelegerea dialogului dintre tradițiile creștină, iudaică, arabă și renașcentistă; capacitatea de a integra perspective multiple în interpretarea fenomenelor culturale medievale.
Competențe transversale	CT1 – Abordare realistă și argumentată a situațiilor-problemă Capacitatea de a analiza critic texte medievale, de a reconstrui argumente și de a formula poziții coerente în dezbateri. CT2 – Muncă eficientă într-o echipă multidisciplinară Participarea la discuții, prezentări și analize de text, colaborând eficient în activități de seminar. CT3 – Autoevaluarea nevoii de formare profesională Dezvoltarea autonomiei intelectuale prin studiu individual, exegeza textelor patristice, scolastice și renașcentiste.

7. Rezultatele așteptate ale învățării

Cunoștințe	descrie evoluția filosofiei medievale de la patristică la scolastică și Renaștere; identifică principalele curente, autori și texte fundamentale (Augustin, Boethius, Anselm, Abelard, Toma, Bonaventura, Ockham, Scotus, Ficino, Pico etc.); explică problemele centrale ale gândirii medievale: universalitățile, raportul rațiune–credință, natura sufletului, argumentele ontologice, teologia mistică; descrie contextul cultural, religios și instituțional al Evului Mediu (școli episcopale, universități, ordine monastice); explică modul în care crizele doctrinare medievale au condus la apariția modernității timpurii.
Abilități	analizează texte medievale prin metode hermeneutice și istorico-filosofice; compară perspective patristice, scolastice și renașcentiste asupra problemelor filosofice; reconstruiește argumente medievale și identifică structura lor logică; formulează interpretări proprii asupra evoluției gândirii medievale; utilizează concepte medievale cu grad ridicat de dificultate în prezentări și dezbateri.

Responsabilitate și autonomie	manifestă autonomie intelectuală în lectura și interpretarea textelor medievale; analizează critic presuposițiile teologice și filosofice ale autorilor medievali; își asumă responsabilitatea formulării unor poziții argumentate în dezbateri; respectă normele eticii academice și ale dialogului filosofic; își dezvoltă capacitatea de a revizui opinii în lumina argumentelor și a contextului istoric.
-------------------------------	--

8. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

8.1 Obiectivul general al disciplinei	Cursul reprezintă o introducere în problematica evoluției istoriei ideilor filosofice în Europa din Evul Mediu și Renaștere. - Tema principală a cursurilor are în vedere identificarea etapelor principale ale transferului cunoașterii dinspre Antichitatea clasică spre Evul Mediu și Renașterea occidentală. - Un accent important este acordat în cadrul cursurilor apariției noilor instituții ale filosofiei (predarea celor șapte arte liberale, apariția universităților), dar și practicilor intelectuale și tipurilor canonice medievale de scrieri cu conținut filosofic. - De asemenea, sunt urmărite apariția unei filosofii a limbajului, a raporturilor dintre filosofie și teologie și mai ales crizele doctrinare ale finalului Evului Mediu care au condus la geneza culturii filosofice a modernității timpurii.
8.2 Obiectivele specifice	Cursul își propune atingerea următoarelor obiective specifice: - Cunoașterea marilor autori cuprinși între sec. III-XV - Trăsăturile gândirii patristice - Specificitatea augustinismului - Circulația ideilor în cadrul culturii benedictine - Specificul neoplatonismului medieval - Caracterul teologiei mistice medievale - Apariția școlilor episcopale și a universităților - Raportul dintre filosofie și teologie - Argumentele ontologice din perioada medievală - Ridicarea Teologiei la rangul de știință în sec XII - Tradiția sentențiară și protoreforma secolului XIV - Recuperarea platonismului în sec XV - Caracteristicile umanismului renașcentist

9. Conținuturi

9.1 Curs	Nr. ore	Metode de predare	Observații
1. Introducere în filosofia Evului Mediu. Plotin și universul filosofic și teologic al secolului III.	2	• prelegere • expuneri teoretice și problematizări; • analize prin dialog cu studenții;	
2. Filosofia patristică a sec. III și ultima generație păgână. Sfinții Părinți ai Bisericii creștine și mișcările gnostice.	2		
3. Marile teme ale filosofiei Sf. Augustin.	2		
4. Circulația tradiției filosofice în sec. VI: Instituțiile lui Cassiodor și Consolarea filosofiei lui Boethius	2		
5. Universul sec. IX-X - Teologia mistică și a lui Pseudo-Dionisie Areopagitul și revirimentul neoplatonismului prin Ioan Scotus Eriugena. Debutul filosofiei arabe.	2		
6. Gândirea sec. XI: despre omnipotența divină la Petrus Damianus și argumentul ontologic la Anselm din	2		

Canterbury.			
7. „Renașterea” sec. XII: Pierre Abelard și problema universalilor, Petrus Lombardus și teologia ca știință; Hugo din Saint-Victor și transmisiunea cunoașterii; Gioacchino din Fiore și noua înțelegere a istoriei.	2		
8. Scolastica sec. XIII - Toma din Aquino: raportul rațiune-credință; modelul ontologic; concepția despre suflet. Bonaventura: adevărul și teoria iluminării.	2		
9. Scolastica târzie a sec. XIII-XIV – Roger Bacon și metoda experimentală; William Ockham și problema universalilor și metafizica nominalistă; Duns Scotus și ontologia libertății divine;	2		
10. Sec. XIV - Universul simbolic al lui Dante și Petrarca. Meister Eckhart și mistica renană.	2		
11. Filosofia renașcentistă a sec. XV: semnificația culturală a Renașterii. Academia din Florența: Marsilio Ficino și Picco della Mirandola.	2		
12. Naturalismul - componentă semnificativă a gândirii renașcentiste. Nicolaus Cusanus; Bernardino Telesio; Giordano Bruno.	2		
13. Filosofia social-politică în timpul Renașterii. Utopie și realism - Thomas Morus, Tomaso Campanella, Niccolo Machiavelli.	2		
14. Umanismul renașcentist al sec. XVI: termenul „umanism”; Erasmus din Rotterdam; Michele de Montaigne	2		
Total ore:	28		

Bibliografie:

- ADĂMUȚ, Anton, *Filosofia sfântului Augustin*, ed. Polirom, Iași, 2001.
- BAUMGARTEN, Alexander, *Principiul cerului. Eternitatea lumii și unitatea intelectului în filosofie secolului a XIII*, ed. Humanitas, București, 2008.
- BAUMGARTEN, Alexander, *Sfântul Anselm și conceptul ierarhiei*, ed. Polirom, Iași, 2003.
- COPLESTON, Frederick, *Istoria Filosofiei, vol. II. Filosofia medievală*, trad. Mihalea Pop, ed. All, București, 2009
- DE LIBERA, Alain, *Cearta universalilor*, trad. Ilie Gyurcsik și Margareta Gyurcsik, ed. Amarcord, Timișoara, 1998
- DE LIBERA, Alain, *Gândirea Evului Mediu*, trad. Mihaela și Ion Zgărdău, ed. Amarcord, Timișoara, 2000.
- ELIADE, Mircea, *Contribuții la filosofia Renașterii*, ed. Cartea Românească, 2021.
- GILSON, Etienne, *Filosofia în Evul Mediu*, trad. de Ileana Stănescu, ed. Trei, București, 2022.
- HADOT, Pierre, *Plotin sau simplitatea privirii*, trad. Laurențiu Zoicaș, ed. Polirom, Iași, 1998.
- JAEGER, Werner, *Umanism și teologie. Paideia Christi*, trad. Dan Siserman, ed. Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2020.
- JAUNEAU, Edouard, *Filosofia medievală*, trad. Florin Crîșmăreanu, ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj, 2022.
- KENNY, Anthony, *Filosofia medievală. Istoria filosofiei*, trad. Iovan Drehe și Antoaneta Sabău, ed. Ratio et Revelatio, Oradea, 2022.
- KENNY, Anthony, *Toma d'Aquino*, trad. Mihai Udma, ed. Humanitas, București, 2006.
- LE GOFF, Jacques (coord.), *Omul medieval*, trad. Ingrid Ilinea și Dragoș Cojocaru, ed. Polirom, Iași, 1999
- LE GOFF, Jacques, *Evul Mediu și nașterea Europei*, trad. Giuliano Sfichi și Marius Roman, ed. Polirom, Iași, 2005.
- LE GOFF, Jacques, *Intelectualii în Evul Mediu*, trad. Nicolae Ghimpețeanu, ed. Meridiane, București, 2022.
- MARROU, Henri-Irenee, *Patristică și umanism*, trad. Cristina și Costin Popescu, ed. Meridiane, București, 1996
- MARROU, Henri-Irenee, *Sfântul Augustin și sfârșitul culturii antice*, trad. Drăgan Stoianovici și Lucia Wald, ed. Humanitas, 1997.
- MORESCHINI, Claudio, *Istoria filosofiei patristice*, trad. Alexandra Chescu, ed. Polirom, Iași, 2009.
- NEGULESCU, P.P., *Filosofia Renașterii*, ed. Cartea Românească, București, 2023.

21. RATZINGER, Joseph, **Teologia istoriei la Sfântul Bonaventura**, trad. Dan Siserman, ed. Sapientia, Iași, 2019.
22. SISERMAN, Dan, **Teologia istoriei la Gioacchino din Fiore**, ed. Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2023.
23. TAT, Alin-Sebastian, **Cui i-e frică de Sfântul Augustin?**, ed- Galaxia Gutenberg, 2024.
24. TĂTARU-CAZABAN, Bogdan (coord.), **Pluralitatea metafizicii medievale. Istorie și structuri**, ed. Polirom, Iași, 2005
25. WATTS, Edward, **Ultima generație păgână**, trad. Wilhelm Tauwinkl și Dan Siserman, ed. Humanitas, București, 2024.

9.2 Seminar / laborator / proiect	Nr. ore	Metode de predare	Observații
1. Prezentarea bibliografiei și a tematicii pentru seminar. Plotin, <i>Enneade</i> .	2	• Prezentare de referate • Analiză de text prin dialog individual și colectiv cu studenții;	
2. Augustin, <i>Confesiuni</i> . Prezentare despre Augustin și Origen.	2		
3. Augustin, <i>Despre Trinitate</i> . Prezentare despre Sfinții Părinți	2		
4. Prezentarea autorilor și discuție în marginea unor fragmente din Boethius, <i>Consolarea filosofiei</i> și Cassiodor, <i>Instituțiile</i> .	2		
5. Prezentare Proclus și Dionisie Areopagitul și discuție pe texte din <i>Numele divine</i> și <i>Teologia mistică</i> .	2		
6. Discuție pe texte din Petrus Damianus, <i>Omnipotența divină</i> și Anselm din Canterbury, <i>Proslogion</i> și prezentarea autorilor.	2		
7. Discuție pe texte din Pierre Abelard, <i>Etica</i> și Hugo din Saint-Victor, <i>Didascalion</i> și prezentarea autorilor	2		
8. Prezentarea lui Gioacchino din Fiore, Bonaventura și Toma din Aquino și discuții pe texte din <i>Summa theologia</i> și Bonaventura, <i>Itinerariul minții către Dumnezeu</i> .	2		
9. Prezentarea lui Roger Bacon și discuții despre William Ockham, <i>Despre universalii</i> și Duns Scotus, <i>Despre primul principiu</i> .	2		
10. Analiză pe texte din Dante, <i>Divina comedie</i> și Petrarca, <i>Secretul sau Despre ignoranță</i> și prezentarea autorilor.	2		
11. Analiză pe texte din Meister Eckhart, <i>Benedictus Deus</i> , Pico della Mirandola, <i>Despre demnitatea umană</i> și prezentarea autorilor.	2		
12. Analiză pe texte din Nicolaus Cusanus, <i>De docta ignorantia</i> și prezentarea lui Giordano Bruno și Bernardino Telesio.	2		
13. Analiză pe texte din Thomas Morus, <i>Utopia</i> , Campanella, <i>Cetatea soarelui</i> și Machiavelli, <i>Principele</i> și prezentarea autorilor.	2		
14. Analiză pe texte din Michel de Montaigne, <i>Eseuri</i> și Erasmus din Rotterdam, <i>Elogiul nebuniei</i> și prezentarea autorilor	2		
Total ore:	28		

Bibliografie:

Ediții critice și traduceri din autorii medievali studiați la seminar:

1. ABELARD, Pierre, **Comentarii la Porfir**, trad. Simona Vucu, ed. Polirom, Iași, 2006.
2. ABELARD, Pierre, **Dialog între un filosof, un iudeu și un creștin**, trad. Filotheia Bogoiu, ed. Polirom, Iași, 2008.

3. ABELARD, Pierre, *Etica sau cartea intitulată „Cunoaște-te pe tine însuși”*, trad. Dan Negrescu, ed. Paideia, București, 1993.
4. ANSELM din Canterbury, *Proslogion sau discurs despre existența lui Dumnezeu*, trad. Alexander Baumgarten, ed. Biblioteca Apostrof, Cluj, 1996.
5. AUGUSTIN din Hippona, *Confesiuni*, trad. Eugen Munteanu, ed. Humanitas, 2024
6. AUGUSTIN din Hippona, *De civitate Dei / Despre cetatea lui Dumnezeu*, I-X, trad. Paul Găleşanu, Editura Științifică, București, 1998.
7. AUGUSTIN din Hippona, *De doctrina christiana*, trad. Marian Ciucă, ed. Humanitas, București, 2002.
8. AUGUSTIN din Hippona, *Despre Treime*, trad. coord. de Alexander Baumgarten, Polirom, 2022.
9. BOETHIUS, *Consolarea filosofiei*, trad. Otniel Vereș, ed. Polirom, Iași, 2011.
10. BONAVENTURA, *Itinerariul minții către Dumnezeu*, trad. Florina Hariga, ed. Polirom, Iași, 2012.
11. CASSIODOR, *Instituțiile*, trad. Vichi Ciocani, ed. Polirom, Iași, 2015.
12. CUSANUS, Nicolaus, *De doctra ignorantia*, trad. Andrei Bereschi, ed. Polirom, Iași, 2008.
13. DANTE, Aligheri, *Divina comedie*, trad. George Coșbuc, ed. Polirom, Iași, 2000
14. DIONISIE Areopagitul, *Despre ierarhia cerească*, trad. Marilena Vlad, ed. Polirom, Iași, 2021.
15. DIONISIE Areopagitul, *Despre numele divine. Teologia mistică*, trad. Marilena Vlad, ed. Polirom, Iași, 2018.
16. DUNS SCOTUS, *Despre primul principiu*, trad. Adrian Cotoră, ed. Polirom, Iași, 2007.
17. ERASMUS din Rotterdam, *Elogiul nebuniei*, trad. Ștefan Bezdechi, Editura Științifică, 1959.
18. HUGO din Saint-Victor, *Didascalion*, trad. Laura Maftei, ed. Polirom, Iași, 2013.
19. MACHIAVELLI, Nicolo, *Principele*, trad. Smaranda Bratu Elian, ed. Humanitas, București, 2022.
20. MEISTER ECKHART, *Benedictus Deus. Tratatate și predici*, trad. Victoria Cumnea, ed. Herald, București, 2019.
21. MONTAIGNE, Michel de, *Eseuri*, vol. 1-3, trad. Vlad Russo, ed. Humanitas, București, 2020-2023.
22. MORUS, Thomas; CAMPANELLA, Tommaso, *Utopia. Cetatea Soarelui*, trad. Șt. Bezdechi, Corneliu Vilt, Ed. Antet, București, 2007.
23. OCKHAM, William, *Despre universalii*, trad. Alexander Baumgarten, ed. Polirom, Iași, 2004.
24. PETRU DAMIANUS, *Despre omnipotența divină*, trad. Alexander Baumgarten, ed. Polirom, Iași, 2014.
25. PETRARCA, Francesco, *Secretul*, trad. Anca Meiroșu, ed. Polirom, Iași, 2023.
26. PETRARCA, Francesco, *Despre ignoranță*, trad. Ioana Costa, ed. Polirom, Iași, 2023.
27. PICO DELLA MIRANDOLA, *Despre demnitatea umană*, trad. Dan Negrescu, Editura Științifică, 1991.
28. PLOTIN, *Enneade I-II*, trad. coord. Alexander Baumgarten, IRI, București, 2003.
29. TOMA din Aquino, *Summa contra gentiles. Preludii*, trad. Eduard Bucur, ed. Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2019.
30. TOMA din Aquino, *Summa Theologica*, vol. 1-3, trad. coord. de Alexander Baumgarten, ed. Polirom, Iași, 2009-2021.

10. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

- Conținutul cursului este compatibil cu conținutul cursurilor predate la nivel Bachelor în universități de prestigiu din Europa și SUA, precum și cu cerințele comunității profesionale.
- Tematica cursului permite însușirea cunoștințelor necesare ocupațiilor posibile de pe piața muncii în domeniul științelor umaniste.

11. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
11.4 Curs	• Însușirea cunoștințelor predate la curs; capacitatea de a opera în mod corect și adecvat cu acestea	Răspunsurile la examen	60%

	• Capacitatea de analiză și sinteză; • Gradul de cooperare student-cadru didactic; • Frecvența și gradul de participare efectivă.		
11.5 Seminar/Laborator /Proiect	• Abilitatea tehnică, capacitatea de însușire a informațiilor și a noilor tehnici; • Timpul investit lucrărilor; • Profesionalismul referatelor susținute; • Gradul de cooperare student-cadru didactic; • Spiritul de inițiativă al studentului; • Frecvența și gradul de participare efectivă.	Evaluarea se face pe parcursul semestrului	30%
10.6 Standard minim de performanță • Curs: cel puțin nota 5 la examenul scris. • Participarea activă la cursuri și la seminarii (prezentare de text, intervenții) și cunoașterea conceptelor de bază ale disciplinei. • Parcurgerea bibliografiei minime obligatorii			

Data completării:	Titulari	Titlu Prenume NUME	Semnătura
10.07.2026	Curs	Lect. dr. Dan-Viorel SISERMAN	
	Seminar	drd. Larisa CHIȘ	

Data avizării în Consiliul Departamentului SSUTA 22.07.2026	Director Departament SSUTA, Conf.dr.ing. Adrian Vasile CHIRA
Data aprobării în Consiliul Facultății de Litere 24.07.2026	Decan, Conf.dr. Anamaria FĂLĂUȘ